

INSTITUTIONEN FÖR SPRÅK OCH LITTERATURER

2023-11-27, V 2017/667

Avsändare:

Institutionen för språk och litteraturer Petra Platen

(petra.platen@sprak.gu.se)

Utbildningsansvarig, viceprefekt för grundnivå och avancerad nivå

Mottagare:

Humanistiska fakultetsstyrelsen

Åtgärdsplan för huvudområdet arabiska vid Institutionen för språk och litteraturer

Inledning

I enlighet med ”Vägledning för utbildningsutvärdering på grundnivå och avancerad nivå med extern bedömning 2017-2023”, fastställd av Humanistiska fakulteten, reviderad 2020-06-16 (Dnr: GU 2020/1468), inkommer Institutionen för språk och litteraturer härmed med en åtgärdsplan för arabiska på grund- och avancerad nivå. Till grund för denna åtgärdsplan ligger för det första den slutliga granskningsrapporten framtagen av den externa bedömargruppen och för det andra det återföringsmöte som ägde rum den 1 september 2023.

Sammanfattning av bedömargruppens utlåtande:

Bedömargruppens övergripande intryck är att utbildningen håller god kvalitet, kursutbudet är relevant och studenterna nöjda, samt att den svåra balansen mellan undervisning i standardarabiska och lokala dialekter hanteras väl. Vidare framhåller den att utbildningen ”uppvisar styrka framför allt vad gäller lärartäthet, lärarnas formella akademiska kompetens och produktivitet”. Dessutom finns det ”ett stort intresse och engagemang vad gäller utveckling av utbildningen”.

Den noterar att väsentliga förbättringar skett sedan tidigare utvärdering (2013) och ger en rad rekommendationer för att ytterligare förbättra utbildningen. Bedömargruppen pekar framför allt på behovet att förbättra arbetet med de självständiga arbetena, att kraven är för lågt ställda på vissa kurser, samt att rekrytering av en infödd arabisktalande lärare skulle vara positivt för ämnet.

Flera förslag gäller enskilda kurser och har föranletts av vad som framhålls vara otillräckliga underlag. Detta beror till stor del på att bedömargruppen inte tog del av till kursernas Canvas-sidor, som de fick tillgång till och där efterfrågade dokument finns tillgängliga. Alla kommentarer diskuteras därför inte i denna åtgärdsplan.

Åtgärdsplanen avslutas med A) en tabell som redovisar de rekommendationer som resulterar i en åtgärd från institutionens sida, därefter listas B) de rekommendationer som inte åtgärdas.

Nedan listas bedömargruppens rekommendationer samt institutionens kommentarer vad gäller dessa:

1. Återbesätt den avgående lektorns tjänst med en akademiskt välmeriterad, helst disputerad, modersmålstalare.

Institutionens kommentar:

En av lärarna beräknas gå i pension HT25. Lärarlaget ser mycket positivt på förslaget om rekrytering av lärare med arabiska som modersmål. Som bedömagruppen påpekar är denna kompetens särskilt viktig för de muntliga momenten. Men även ur ett socialt hållbarhetsperspektiv och för ämnets legitimitet är det viktigt att lärarlaget i arabiska speglar det förhållande att arabiska är det största minoritetsspråket i Sverige idag.

Åtgärd: Institutionen ser över hur en framtida utlysningstext kan fånga upp modersmålskompetens.

Tid för genomförande: I god tid inför utlysning av lektorat.

2. Förslag på förbättringar av utbildningskvalitén:

- Integrera översättningar systematiskt, från arabiska till svenska och i omvänd riktning, redan från början (inför krav på översättningsmoment i kursplanerna).
- Låt studenterna träna på att analysera och diskutera vetenskapliga artiklar under hela utbildningen. Lägg in fler muntliga presentationer och gruppdiskussioner av vetenskapliga artiklar.
- Erbjud ytterligare och mer kvalificerad träning i akademiskt förhållningssätt.
- Övergå till ett konventionellt transkriberingssystem.

Institutionens kommentar:

När bedömagruppen genomförde granskningen hade lärarlaget redan påbörjat arbete med att förbättra undervisningens kvalitet. Alla kursplaner har setts över och har skrivits om eller kommer att skrivas om inom kort. Den nya kursplanen på Grundkurs I gäller från och med HT23, och förändringarna har mottagits väl av studenterna. Att träna studenterna i ett akademiskt förhållningssätt är prioriterat i detta utvecklingsarbete. De börjar nu läsa enklare vetenskapliga artiklar och träna på akademiskt skrivande redan på första delkursen. Lärare har också utvecklat kursmaterial som bättre passar studenternas behov och där de redan från början får lära sig ett internationellt gångbart transkriberingssystem. Tidigare var lärarna styrda av det transkriberingssystem som användes i läroboken på grundkursen.

Översättning har alltid funnits som ett moment på kurserna, men kan självklart skrivas in i kursplanerna.

Åtgärd: Lärarlaget fortsätter utveckla utbildningen. Kursplanerna för fortsättningskursen och fördjupningskursen skrivs om.

Tid för genomförande: HT23 och VT24

3. Utveckla realiamomenten genom större mängd ”realiakunskaper om standardarabiska samt översikt över den kulturella, religiösa och politiska situationen i arabiskspråkiga områden”.

Institutionens kommentar:

Realiakursen på Grundkurs I togs bort för att bättre integrera undervisning i arabisk dialekt, som är den språkliga varietet som används i dagligt liv. Realiakursen lyftes då ut och gavs i stället som en självständig kvällskurs på nät. Traditionellt har arabiskaämnet fokuserat på standardarabiska, som enbart används i formella och skriftliga sammanhang. Utvecklingen av undervisning i dialekt har gjort Göteborgs universitet mer konkurrenskraftigt gentemot andra lärosäten som ger kurser i arabiska, där enbart standardarabiska lärs ut. Lärarlaget instämmer dock i bedömningsgruppens kritik och har tagit tillbaka de delar av realiamomentet som är mest relevanta på Grundkurs I. Den ges från och med HT23 som en separat del av Introduktion till arabiska.

Åtgärd: Ingen, rekommendationen är redan genomförd.

4. Förslag på förbättring av examination:

- Arkivera examinationsuppgifter för att säkerställa att underlaget är tillgängligt.
- Skärp examinationsfrågorna på några delkurser och höj kraven för godkänt,
- Skärp kraven på relevant ämnesval för uppsatsskrivande och säkerställ att uppsatsskrivande studenter skriver inom ämnesområdet. Samarbeta med pedagogen för ULV och VAL-studenter.

Institutionens kommentar:

Lärarlaget instämmer i bedömargruppens påpekande att kraven är lite väl lågt ställda för vissa examinationer och att vissa uppsatsstudenter skriver utanför ämnesområdet. Det senare beror främst på att ämnet får många ULV och VAL-studenter som läser arabiska för att få behörighet som modersmåls lärare. Dessa studenter vill oftast skriva om ämnen som är relevanta för detta mål, vilket fortfarande är en ny situation för lärarna i arabiska, som inte känner att de helt behärskar dessa ämnen. En ytterligare komplikation är att ULV-studenter är undantagna kraven på allmän behörighet i engelska. Förslaget att samarbeta med pedagogen för att förstärka handledarkompetensen ses därför som en bra idé. Bedömarutlåtandets exempel på uppsats som inte rör sig inom ämnesområdet är dock missvisande, eftersom studenten i fråga läste kursen inom institutionens masterprogram, SIK (språk och internationell kommunikation), där den passade väl.

Åtgärd: Lärarlaget kommer att ytterligare jobba med att förbättra examinationsfrågor.

Tid för genomförande: löpande

5. Förbättra litteraturlistor,

- Se över litteraturlistorna för vissa kurser. I vissa fall anges litteraturen på ett separat dokument.
- I de flesta litteraturlistor behövs omfånget av extramaterial och kompendier anges, samt specificera vad och hur mycket av detta extramaterial som utgörs av arabisk text.

Institutionens kommentar:

Institutionen instämmer i att litteraturlistorna behöver stramas upp. I alla litteraturlistor måste antal sidor anges, det är relevant att då också ange sidantal för arabisk text. En anledning till att litteraturen ibland anges i separata dokument i stället för formella litteraturlistor är att de senare är kopplade till kursplanen och därför omständliga att ändra i. Nu kommer litteraturlistorna att kopplas till Ladok vilket gör det enklare.

Åtgärd: Alla litteraturlistor ses över i samband med kursplanearbete.

Tid för genomförande: HT23 och VT24.

5. Förbättra kvalitén på modersmålskurserna,

- Öka litteraturens omfattning på modersmålskurserna.
- Kräv grundläggande behörighet i engelska eller använd litteratur på svenska i stället för sammanfattningar av engelsk litteratur.

Institutionens kommentar:

Syftet med modersmålskurserna (fyra kurser à 7,5 hp) är att fortbilda yrkesverksamma modersmåls lärare i arabiska i svenska skolan, bland vilka många ännu saknar behörighet. När kurserna för modersmåls lärare startade hade de fem deltagare, som alla fullföljde de fyra kurserna under läsåret 2017/18. För att bredda rekryteringen inom målgruppen gjordes därför undantag från kravet på engelska 5 från den grundläggande behörigheten. Sedan dess har fem grupper om 20–30 deltagare, med spridning i riket, tagit betyg på de fyra kurserna. Läraren på kursen har även skapat ett nätverk för modersmåls lärare i Sverige, som är mycket uppskattat.

Konsekvensen av undantaget blev att de flesta engelska titlar togs från litteraturlistan. Detta kompensades med att ytterligare undervisningsmaterial tillfördes kursen, till exempel ett bokkapitel om arabisk sociolingvistik på arabiska. Skriftliga eller muntliga (föreläsningsform) sammanfattningar av vetenskapliga arbeten gjordes också, till exempel av två centrala kapitel i Reem Bassiouneys bok om arabisk sociolingvistik (2009) och Amanda Walldoffs engelskspråkiga avhandling om modersmålsundervisningen i arabiska i svenska skolan (2017). Andra mer generella publikationer på svenska inom kunskapsområdena sociolingvistik och flerspråkighet användes också. Arabiskan tar till sig bedömargruppens kritik och kommer att synliggöra dessa titlar i litteraturlistan och föra in ytterligare relevant litteratur på svenska. För att nå den avsedda målgruppen kommer däremot inte kravet på engelska att återinföras.

Åtgärd: Översyn av litteraturlistorna på de fyra modersmålskurserna.

Tid för genomförande: HT23 och VT24.

6. Skapa en kurs för samtliga masterstudenter på institutionen med fokus på vetenskapsteori, argumentationsteknik, definitionsteknik och problemformulering

Institutionens kommentar:

Utbildningsansvarig tar med sig rekommendationen till institutionens studierektorsgrupp för att diskutera möjligheterna att införa en sådan kurs.

Åtgärd: Diskussion kring möjligheter att införa en sådan kurs diskuteras i studierektorsgruppen.

Tid för genomförande: Diskussion VT-24 med tidigast genomförande VT-25.

A. Rekommendationer som föranleder åtgärd:

Rekommendation	Åtgärd och prioritet	Ansvarig	Tidplan
1. Återbesätt den avgående lektorns tjänst med en akademiskt välmeriterad, helst disputerad, modersmålstalare.	Institutionen ser över hur en framtida utlysningstext kan fånga upp modersmålskompetens.	a) Studierektor i samråd med ämneskollegiet b) Ledningsgrupp	I god tid inför utlysning av lektorat.
2. Förbättra utbildningskvaliteten genom träning i akademiskt förhållningssätt, mm.	Fortsätta utvecklingsarbete med att se över kursplaner för fortsättningskursen och fördjupningskursen. Införande av vetenskaplig litteratur från första delkurs.	Kursansvariga i samråd med studierektor	HT23 och VT24
3. Skärp kraven på examination.	Fortsätta se över tentamina och examinationsfrågor på grund och avancerad nivå.	Kursansvariga.	löpande
4. Skärp kraven på relevant ämnesval för uppsatsskrivande.	Se över om ämnet kan få hjälp av pedagogen för handledning av ULV och VAL-studenter.	Studierektor i samråd med utbildningsansvarig.	VT24
5. Se till att kurslitteraturen anges i litteraturlistan och inte i separat dokument. Ange sidor för arabiskt material i kompendium.	Alla litteraturlistor ses över i samband med kursplanearbete.	Kursansvariga.	HT23 och VT24
6. Öka litteraturens omfattning på modersmålskurserna.	Detta har redan gjorts men behöver synliggöras i litteraturlistorna.	Kursansvarig	HT23

7. Skapa en kurs för samtliga masterstudenter på institutionen med fokus på vetenskapsteori, argumentationsteknik, definitionsteknik och problemformulering	Diskussion kring möjligheter att införa en sådan kurs diskuteras i studierektorsgruppen.	Utbildningsansvarig	VT24-VT25
---	--	---------------------	-----------

B. Rekommendationer som inte föranleder åtgärd:

1. Utveckla realiamomenten genom större mängd ”realiakunskaper om standardarabiska samt översikt över den kulturella, religiösa och politiska situationen i arabiskspråkiga områden”. Rekommendationen är redan genomförd.